

80 anys de la '1

Des de 1917 que el record del cop d'estat bolxevic ha estat manipulat per legitimar, d'una manera o altra, el poder polític de Moscou. Ara, també els partits comunistes d'Europa occidental prefereixen 'amagar' la seva col·laboració en la consolidació de la revolució més important del segle.

Als països de l'antic bloc de l'Est, la revolució que els historiadors consideren l'esdeveniment més important del segle XX ja és només un capítol dels llibres de text. I encara només Rússia s'atreveix a parlar-ne tímidament en primera persona, perquè les ex-repúbliques soviètiques prefereixen oblidar que, d'aquell cop d'estat bolxevic, va sorgir-ne el règim que els va sotmetre durant més de mig segle. A Moscou, tots els records s'han esborrat: l'estàtua de Lenin ja no presideix l'avinguda de la plaça Roja, les insígnies vermelles amb la falç i el martell només es poden trobar a botigues de *souvenirs*... La reacció anticomunista que a principi dels noranta apartà del poder tots els reformadors del PCUS i va ensorrar l'URSS, ha volgut esborrar de la memòria col·lectiva aquell episodi de cinquanta anys: Leningrad torna a ser Sant Petersburg, l'església ortodoxa ha aconseguit importants parcel·les de poder i fins i tot s'ha restituit públicament la imatge dels Romanov, la família del tsar Nicolau II.

En el Moscou rendit a la màfia i a una precarietat econòmica que ha esdevingut estructural, no és la primera vegada que intenta amagar-se la veritable naturalesa dels fets d'octubre de 1917. Abans de l'arribada al poder de Mikhaïl

Gorbatxov, el règim comunista es va encarregar de fer desaparèixer tota referència a Leon Trotski, renunciant així als postulats internacionalistes que defensava també la revolució bolxevic. L'any 87, la vídua de Nikolai Bukharin encara plorava per la rehabilitació del seu marit, que havia lluitat al costat de Lenin i que va ser executat durant la purga stalinista de 1938.

Mala memòria de l'esquerra.

També els partits socialistes i comunistes d'Europa occidental pateixen d'amnèsia. Si bé l'amenaça d'expansió del model soviètic forçà el rumb de les democràcies liberals cap a l'estat de benestar, la relació de dependència econòmica dels partits comunistes occidentals de Moscou és ara una taca que cal amagar.

Per l'historiador Richard Pipes és incomprensible que a occident neguin la relació en molts casos orgànica entre l'esquerra occidental i el partit comunista soviètic. Segons Pipe, és fins a cert punt legítim que els russos vulguin reescriure la seva història perquè el període comunista "els ha llençat a un abisme de difícil sortida". Però, en el cas d'Europa occidental, la revolta bolxevic significà un suport constant de l'URSS als moviments obrers d'arreu: les injeccions de diners del PCUS als partits comunis-

evolució amagada'

tes de Portugal i Grècia, la influència soviètica en el si del Partit Comunista Francès o el suport explícit dels líders soviètics al partit de Santiago Carrillo a Espanya.

Quan s'ha conegut el desastre econòmic de les experiències dels règims de l'Est o han sortit a la llum les atrocitats fetes en nom del comunisme, l'esquerra europea ha protagonitzat una escapada endavant que l'ha portat a alinear-se definitivament amb la tradició socialdemòcrata. El primer pas, el van fer Carrillo, Berlinguer i Marchais, que l'any 1975 van signar un acord per distanciar-se de l'esfera soviètica: era el naixement de l'eurocomunisme. D'aquí a la dispersió: Carrillo és ara simpatitzant del PSOE i els seguidors de Marchais van derivar en el seu moment en grups d'esquerres llibertaris.

Ara només els més ortodoxos s'atreveixen a mantenir la paraula "comunista" en el seu reclam electoral. L'ideari marxista no els permet més que una actitud de protesta davant la conversió al capitalisme que han hagut de fer la resta de partits, i una funció testimonial en un marc polític en què no estan còmodes. Pels qui s'han reconvergit és millor amagar les fotografies dedicades de Ceausescu o aquells pòsters dissenyats per l'equip d'*agit-prop* soviètic dels anys 40. Amagar aquests records és la millor manera d'oblidar que l'esquerra europea va mirar cap a l'Est.

Antoni Cruañas

Ernesto Berlinguer (a l'esquerra), Santiago Carrillo (al centre) i George Marchais (a la dreta). L'any 1975, amb l'acord que constituïa l'eurocomunisme, iniciaven l'allunyament de l'URSS.

L'herència dels partits comunistes

Després de més de cinquanta anys de preeminència, els partits comunistes de l'antic bloc de l'Est continuen agrupant els nostàlgics de l'època soviètica. Després de profundes reformes i dels canvis de nom, els ex-comunistes participen amb relatiu èxit als comicis, en una arena política dominada per partits ultranacionalistes i grups liberals que se situen molt a la dreta de l'arc ideològic. És tot plegat una reacció als anys d'economia planificada i de repressió nacional en el si d'una URSS que considerava "burguesa" la manifestació de les

diferències regionals. Els fills del PCUS, a Rússia, són ara Ziugànov i Jirinovski, que assetgen l'espai electoral de Borís Ieltsin pels flancs

social i nacionalista. A Sèrbia, Milosevic és el resultat de la sobreposició de nacionalisme portat a les últimes conseqüències i de tradició comunista. A Polònia, després d'uns anys de reacció conservadora avalada per l'església catòlica i de retorn als valors pre-soviètics, el Partit Comunista reformat de Kwasniewski ha sabut tornar al poder de forma tranquil·la. Però més enllà de les transformacions ideològiques, les màfies locals, un sistema social desestructurat i la corrupció econòmica generalitzada són part igualment important de l'herència comunista, que ha arrelat amb més o menys fortuna en tot el bloc de l'Est reivindicant, sense saber-ho, que la història els situï en un lloc destacat entre els fills de la revolució de 1917. A. C.

